

Acumular forces o no

«El dia que l'independentisme sigui una realitat entre els treballadors de les grans indústries i entre les elits barcelonines més conservadores serà exacte parlar d'hegemonia, no pas ara»

Un dels perills de l'anàlisi política és que acabi sent més performativa que altra cosa. Qui estigui lliure de pecat... Al capdavant, quan fem diagnòstics sobre el paisatge polític i social, tendim, inevitablement, a projectar les nostres preferències, fins i tot quan pensem que hem domesticat els excessos de la voluntat per no desfigurar el resultat de la nostra observació. Pel que fa al procés sobiranista, tothom -també qui firma aquest paper- hauria d'entonar un o un altre mea culpa; per cert, l'autocrítica que alguns practiquem aquí brilla per la seva espectacular absència a Madrid, com és notori.

Dic tot això perquè vaig llegir amb molt d'interès un article que ha publicat a NacióDigital Enric Marín arran dels seixanta anys d'Òmnium Cultural. La peça de l'apreciat professor conté diverses pinzellades valuoses, que conviden al debat. El punt que més em va cridar l'atenció -i per això em centro en aquest assumpte- té a veure amb un pronòstic que li serveix per cloure la columna. Diu això: "La conseqüència és que s'ha obert una nova fase d'acumulació de forces en el procés d'autodeterminació de Catalunya. Una fase la duració de la qual ningú no pot predir. Naturalment, tampoc el desenllaç".

En llegir-ho, va saltar immediatament el dubte dins la meva testa: és realment segur que es manté oberta aquesta nova fase d'acumulació de forces en el procés d'autodeterminació de Catalunya? I si resulta que aquesta acumulació de forces va tocar sostre l'octubre del 2017 i encara no ho hem sabut veure? I si les forces, en comptes d'acumular-se, es disgreguen i es produeix un efecte de resta durant els pròxims anys? I si confonem la mobilització amb l'acumulació i això ens oculta la dinàmica social persistent que queda fora de les referències sobiranistes? I si el que interpretem com una acumulació de forces no és altra cosa que un moviment reactiu que tendeix a mirar-se el melic més que a actuar com una taca d'oli? Són només algunes de les preguntes que m'he fet gràcies a l'amic Marín.

Vagi per endavant que el terme "acumulació de forces" m'agrada perquè remet a la política moderna i això és gairebé revolucionari en aquests moments. Dominats com estan els governants de mig món per plantejaments purament tàctics, a curt termini i postmoderns, és salvífic recuperar el llenguatge que permet imaginar la política com una aventura a llarg termini, basada en les idees, l'estratègia, el control dels temps, la correlació de forces, la visió, i la creació d'oportunitats. En aquest sentit, coincideixo amb l'anàlisi de Marín. Però discrepo del seu enunciat tan optimista (contrapesat només quan admet obertament que desconexem "el desenllaç" de la cosa), que explica el camí al futur amb la mateixa fe mecànica que altres feien servir per parlar del socialisme real i la societat sense classes. No vull tirar aigua al vi, només em sembla obligat contemplar altres escenaris, per no pecar -novament- d'ingenus.

Certament, des del 2010, hem viscut un fenomen que es pot etiquetar com acumulació de forces exprés. La conversió de molts ciutadans a la causa de la independència s'ha produït a una velocitat sense parangó, en un medi social on la idea de la secessió, durant dècades, va ser minoritària i, sovint, marginal; una idea que estava contaminada per retòriques pseudorevolucionàries que ningú no entenia, llevat dels quatre que les feien voleiar amb entusiasme. També és innegable que, a la vegada, l'independentisme té avui dificultats importants per arribar a determinats ambients i sectors.

Acostumo a resumir aquest panorama amb el següent enunciat: "Les estelades són molt escasses a la factoria Seat de Martorell i a les reunions de Foment de Treball". El dia que

l'independentisme sigui una realitat entre els treballadors de les grans indústries i entre les elits barcelonines més conservadores haurem arribat al pròleg de la desconexió per decantació social. Aleshores serà exacte parlar d'hegemonia, no pas ara. Mentre això no passi (ara mateix no ho veig), els partits i entitats independentistes tenen al davant molts actors que no participen del seu relat ni de les seves prioritats. Això els obliga a fer molta (i fina) política i, sobretot, a crear sinergies que permetin arribar a públics no sobiranistes per -diguem-ne- la porta del darrere.

Desconec si l'acumulació de forces que s'engega el 2010 continuarà els anys vinents de la mateixa manera o si assistirem a reculades, marrades, acceleracions i parades en sec. Això no ho sap ningú. L'independentisme gestiona un mentrestant incert que les bases del moviment poden entendre millor o pitjor, en funció dels resultats concrets i, sobretot, de les expectatives generades. És una capsa tancada. L'acumulació de forces de la qual parla Marín té una relació directa -em sembla- amb la manera com es gestioni la tensió entre la decepció postprocés i la reformulació de la política independentista en el mitjà termini. Una tensió que serà travessada, al seu torn, per una necessitat de posar en primer pla algunes veritats que els dirigents responsables del Primer d'Octubre han anat arraconant. Sense aquestes veritats, tornarem a ensopegar en les mateixes pedres.